

LA POBLACIÓ DEL BAIX LLOBREGAT EN RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT ECONÒMICA. *Explotació del cens 2011.*

Nota de Conjuntura Laboral. Núm 4. Desembre 2014

Des del 2011 es comença a explotar el darrer cens de població. Un apartat destacat del darrer cens és l'estudi detallat de la relació de la població amb l'activitat econòmica. Considerant que l'OCBL realitza informes periòdics i monogràfics d'anàlisi econòmic de la comarca, aquesta nota detallarà l'estudi de la població en relació amb l'activitat econòmica segons sexe. Finalment es realitzarà un anàlisi d'una informació exclusiva d'aquest darrer cens: la distribució de les tasques de cura i no remunerades de la població (segons ocupació, activitat, sexe o edat).

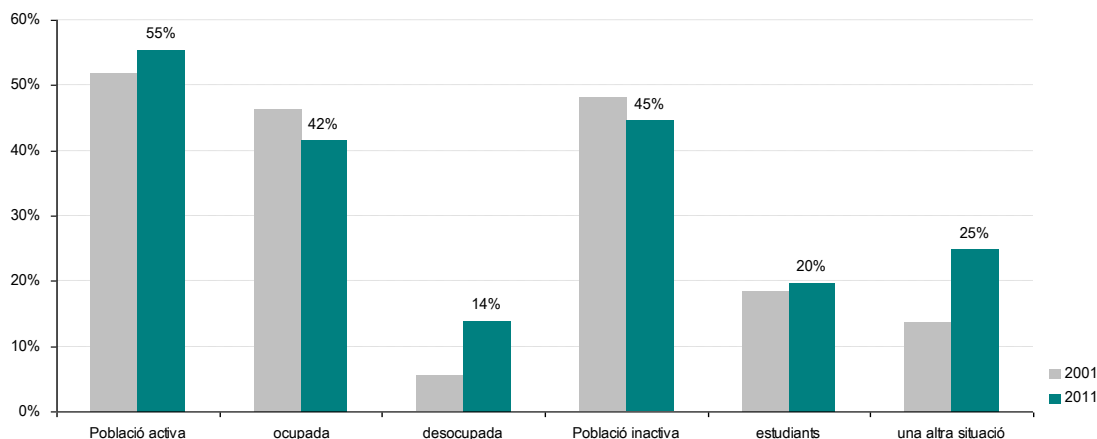
Dades generals.

La participació de la població activa del Baix Llobregat al conjunt de Catalunya és del 10,8%. La població ocupada de la comarca suposa el 10,9% del total de població ocupada catalana.

El 55% de la població del Baix Llobregat és activa, el 42% ocupada. Si es compara amb l'anterior cens, tot i haver augmentat el pes de la població activa ha disminuït la població ocupada. Respecte al conjunt de Catalunya, el pes de la població activa i de la població ocupada és major al Baix Llobregat.

El 17% de la població inactiva són pensionistes, jubilats o rendistes. Respecte el cens anterior (2001) el pes del col·lectiu altra situació (pensionistes i persones que no realitzen cap treball remunerat) ha augmentat. Tot i amb això, ha disminuït el pes de la població inactiva al Baix Llobregat.

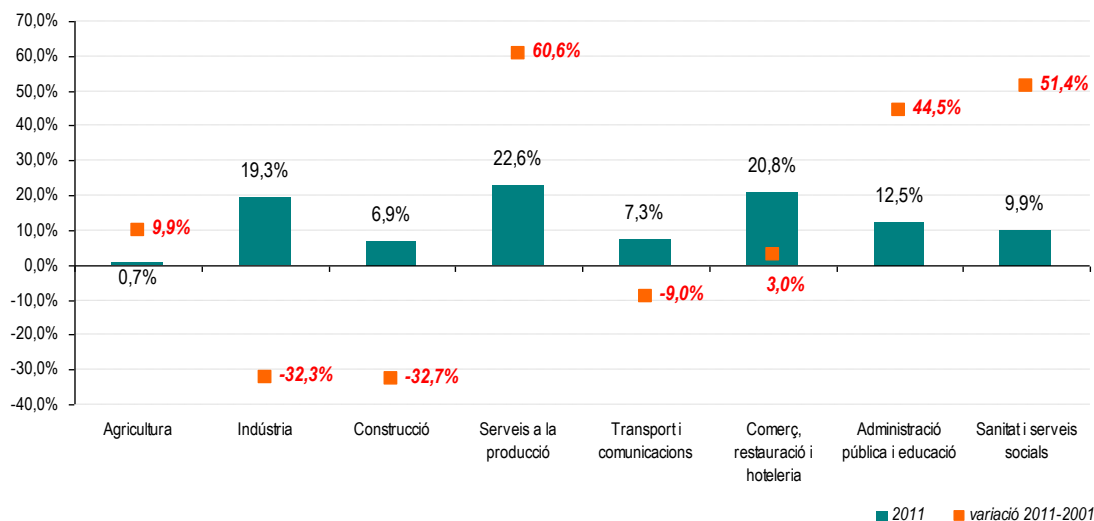
Població del Baix Llobregat en relació amb l'activitat. % total de la població.

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població 2001 i Cens de població i habitatges 2011.

La distribució de la població ocupada de la comarca es concentra en 3 branques d'activitat: serveis a la producció (22,6%), comerç restauració i hoteleria (20,8%) i indústria (19,3%). Serveis a la producció, sanitat i serveis socials i administració pública i educació són les activitats que registren un creixement destacat de la població ocupada. En canvi, construcció i indústria registren el major descens del volum de població ocupada.

Població ocupada segons branca d'activitat¹. % total població ocupada i variació intercensal. Baix Llobregat.

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població 2001 i Cens de població i habitatges 2011.

¹ Les branques d'activitat que es detallen classifiquen les activitats econòmiques en les següents agrupacions: **Agricultura** (agricultura, ramaderia, pesca i silvicultura); **Indústria** (extractives, manufactureres, subministrament d'energia, subministrament d'aigua, gestió de residus); **Construcció**; **Serveis a la producció** (informació i comunicacions; activitats financeres i d'assegurances; activitats immobiliàries; activitats administratives i serveis auxiliars; activitats professionals, científiques i tècniques; activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment i altres serveis); **Transport i comunicacions** (activitats logístiques); **Comerç, restauració i hoteleria** (comerç a l'engròs, comerç al detall, reparació de vehicles de motor i hoteleria); **Administració pública i educació** (administració pública, defensa i seguretat social; educació i organismes extraterritorials) i **Sanitat i serveis socials** (activitats sanitàries i de serveis socials; activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic i activitats de les llars que produeixen béns i serveis per a ús propi).

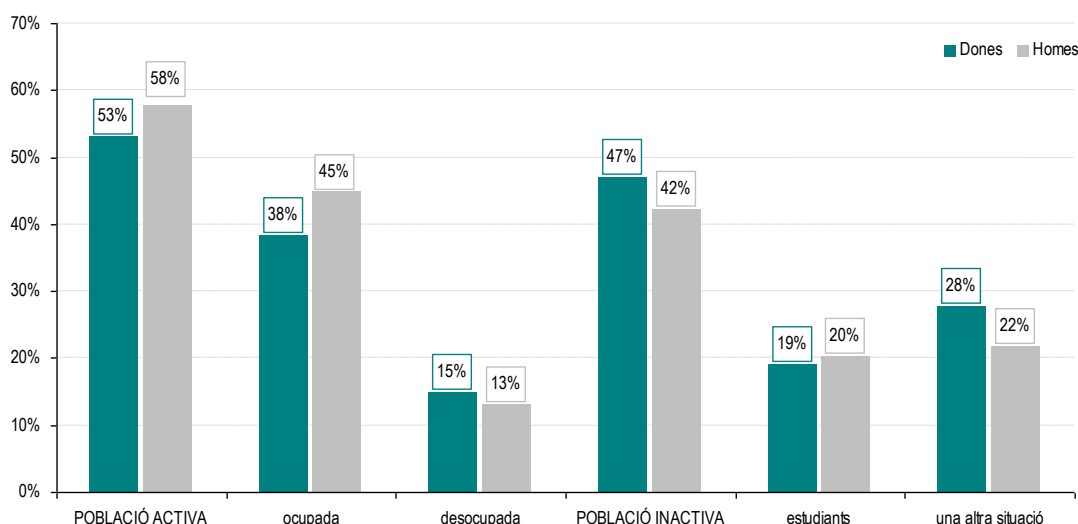
Dones i homes segons activitat i ocupació al Baix Llobregat.

1985 marca el punt de partida de l'augment sostingut de la taxa d'activitat femenina. Si en el 1975 la taxa d'activitat femenina del Baix Llobregat era del 24%, en el 1986 era del 29%, en el 2001 del 50% i del 53% en el 2011.

Tot i amb això, les diferències i les segregacions de les dones en el mercat de treball segons sexe continuen sent presents.

S'observa un major percentatge de població activa masculina (58% del total dels homes) que femenina (53%); la diferència s'incrementa en quant a població ocupada (45% del total d'homes i un 38% del total de dones) i a població inactiva en altres situacions² (22% del total d'homes i el 28% de dones).

Població del Baix Llobregat en relació a la seva activitat. Baix Llobregat 2011. % total de la població.

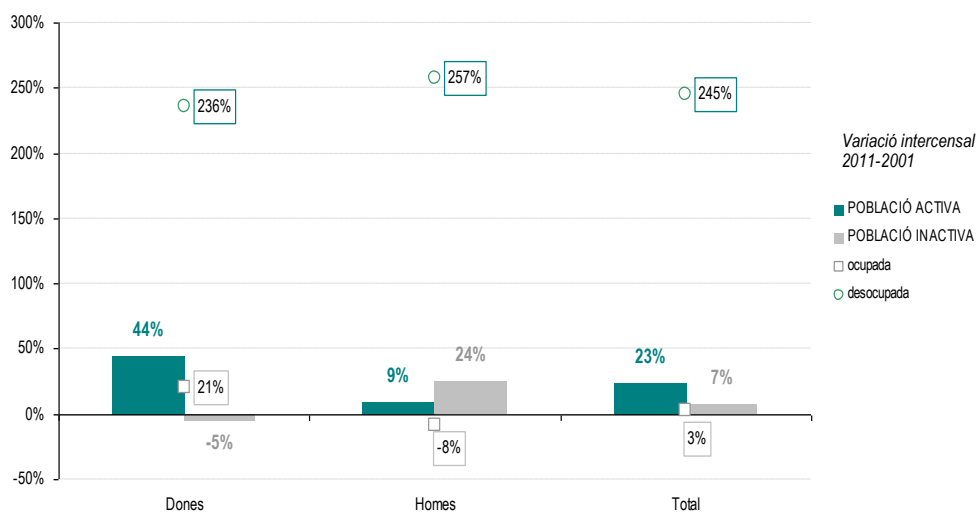

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Els darrers 10 anys, en canvi, s'observa un descens de la població inactiva femenina i un augment destacat de la població inactiva masculina (24% més). La població ocupada femenina augmenta un 21% respecte el 2001, mentre la masculina disminueix. Tot i amb això, l'increment de la població desocupada augmenta de manera destacada tant en homes (36.852 desocupats més) com en dones (41.646 desocupades més).

² La categoria altres situacions del CPH2011 inclou l'anomenada "tasques de la llar" i qualsevol altra situació: pensionista, rendista o invalidesa laboral permanent".

Variació intercensal de la població en relació amb l'activitat segons sexe.

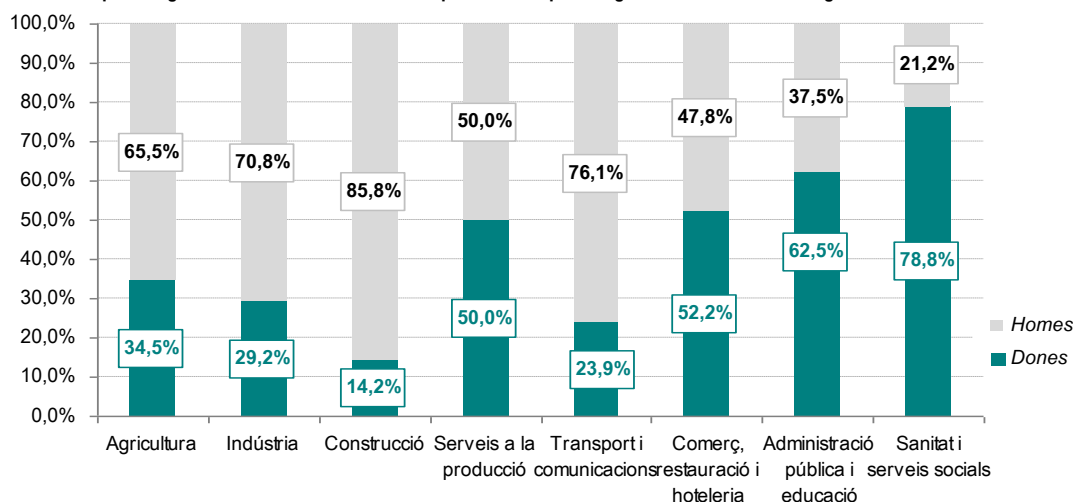

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població 2001 i Cens de població i habitatges 2011.

Si la participació femenina en el mercat de treball és un primer indicador de la segregació laboral segons gènere, la segregació ocupacional horitzontal és una bona mostra del diferent i desigual encaix d'homes i dones en el mercat de treball. És a dir de com dones i homes no acostumen a ocupar els mateixos llocs de treball ni a estar en els mateixos llocs productius.

Si s'analitza la distribució de la població ocupada segons branca d'activitat i sexe, només serveis a la producció i comerç, restauració i hoteleria, presenten una distribució equitativa entre homes i dones. Les altres branques d'activitat, en canvi, presenten una desigual distribució segons sexe. Així, les activitats relacionades amb la cura i l'atenció a les persones (sanitat i serveis socials, administració pública i educació) es caracteritzen per ser ocupades principalment per dones (79% i 63% respectivament), en canvi, les activitats relacionades amb la construcció, la logística o la indústria estan clarament masculinitzades (el 86% de la població ocupada en la construcció són homes; el 76% dels ocupats de transports i comunicacions i un 71% a la indústria).

Població ocupada segons branca d'activitat i sexe. % població ocupada segons branca. Baix Llobregat. 2011.

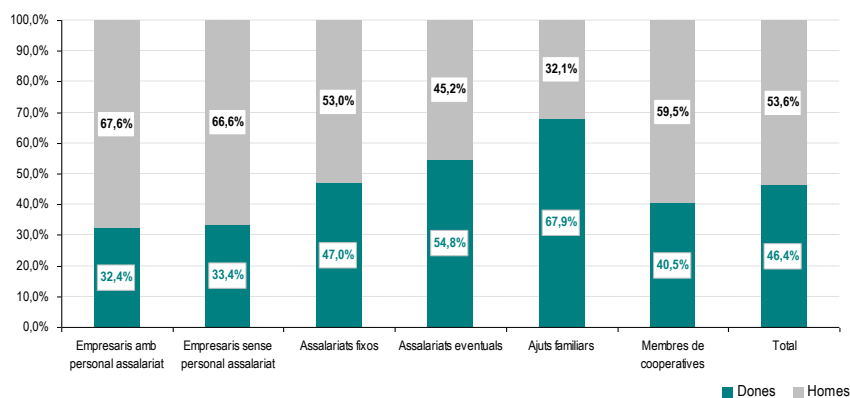

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població 2001 i Cens de població i habitatges 2011.

Des d'un punt de vista quantitatiu, les desigualtats de gènere en el mercat laboral es tradueixen en menor presència, més atur i més temporalitat i temps parcial per a les dones, mentre que, des d'una vessant més qualitativa, aquestes desigualtats s'expressen en forma de segregació ocupacional i especialment vertical.

La població ocupada segons situació professional detecta una gran diferència segons dones i homes si es distingeix entre qui és el que dirigeix l'empresa i qui treballa en el negoci familiar sense remuneració reglamentada.

Població ocupada segons situació professional i sexe. % total població ocupada. Baix Llobregat 2011.

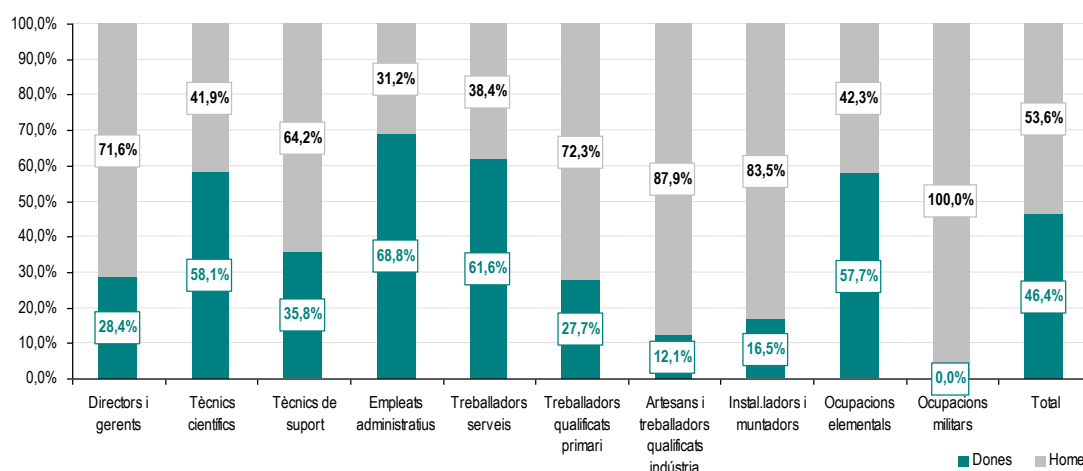
Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Les persones que treballen sense remuneració reglamentada a l'empresa, negoci o explotació d'un familiar amb el que conviuen són dones (el 68% del total), els empresaris són principalment homes (suposen més del 66% del total de l'empresariat del Baix Llobregat).

Respecte a la població assalariada (86% del total de la població ocupada del Baix Llobregat), el pes de les dones és superior en els assalariats eventuais, mentre que en els fixos, predominen els homes.

La presència de les dones en càrrecs directius no supera el 30% al Baix Llobregat. En canvi, la presència de les dones en ocupacions que requereixen un nivell formatiu superior (ocupacions tècniques o científic) supera el 58%. Tot i amb això, les ocupacions administratives i de serveis continuen sent les més feminitzades (més del 60%) i les que requereixen qualificació en el sector industrial i els instal·ladors són masculines (més del 80% són homes).

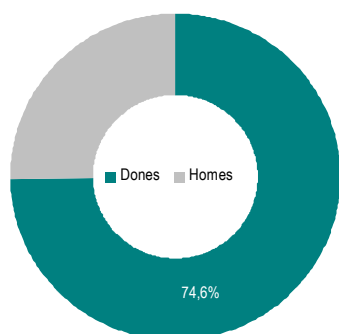
Població ocupada segons tipus d'ocupació i sexe. % total població ocupada. Baix Llobregat 2011.

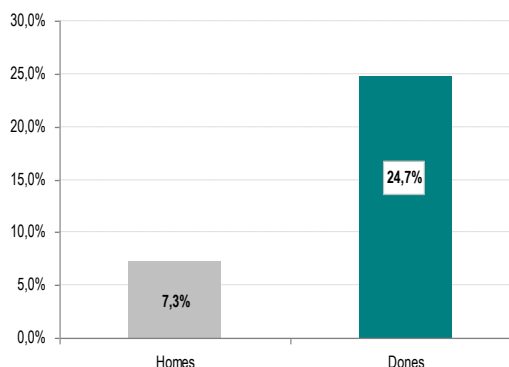
Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

L'ocupació a temps parcial és un dels principals indicadors de la discriminació per gènere del mercat de treball. El 75% de la població ocupada a temps parcial del Baix Llobregat són dones. Alhora la presència dels ocupats a temps parcial és desigual entre homes i dones, mentre el 7% del total d'homes ocupats ho estan a temps parcial, en les dones, aquest percentatge arriba al 25% del total.

Qui està ocupat a temps parcial?

El pes de l'ocupació a temps parcial en la població ocupada del Baix Llobregat segons sexe.

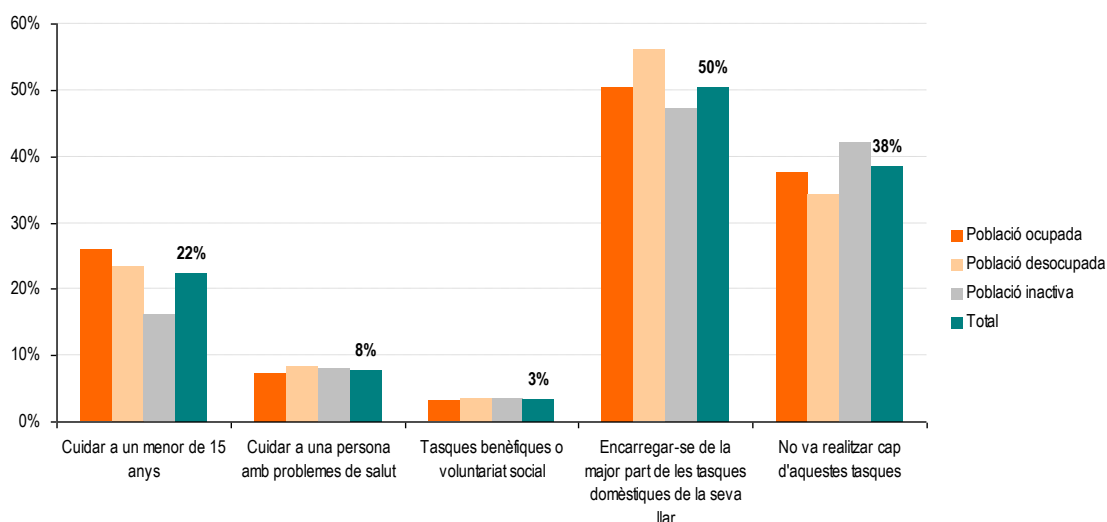

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Temps de cura i treball no remunerat.

El 30% de la població del Baix Llobregat realitza treball de cura no remunerat (cuida infants o persones amb problemes de salut), el 50% de la població s'encarrega de la major part de les tasques domèstiques de la llar. La població ocupada destaca en la cura als infants (l'edat de tenir fills coincideix amb major percentatge d'ocupació), la desocupada en encarregar-se de la major part de les tasques domèstiques i la inactiva en no realitzar cap tasca de cura o treball domèstic.

Distribució de les tasques domèstiques, de cura i treball no remunerat segons situació d'activitat de la població. Baix Llobregat. 2011.

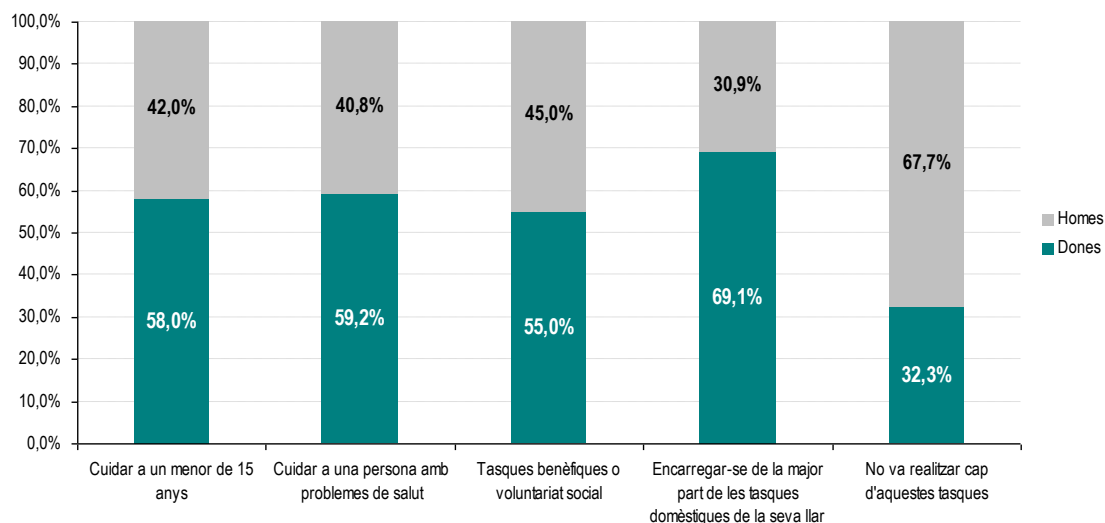
Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Aquest retrat està millor dibuixat si es discrimina segons sexe les variables anteriorment estudiades. Així, el 68% de les dones (independentment de la seva situació en el mercat de treball) manifesta encarregar-se de la major part de les tasques domèstiques de la llar, mentre que entre els homes aquest percentatge es situa en el 32% del total.

La doble presència³ és la millor manera de descriure la realitat del treball femení a les societats occidentals. El concepte de doble presència té a veure amb la intensitat d'una major càrrega de treball domèstic familiar i de cura, principalment femenina, assumida de manera sincrònica, quotidiana i permanent. Així, com es pot observar del darrer cens, totes les tasques de cura (les tasques de cura a infants i persones dependents són realitzades per dones en més d'un 58% de les ocasions) i domèstiques les realitzen les dones (realitzades en un 69% per les dones).

³ El concepte doble presència és emprat de manera habitual en la sociologia del treball va ser encunyada per Laura Balbo a "Inchiesta" n-32 (1978), *La doppia presenza* pp 3-11.

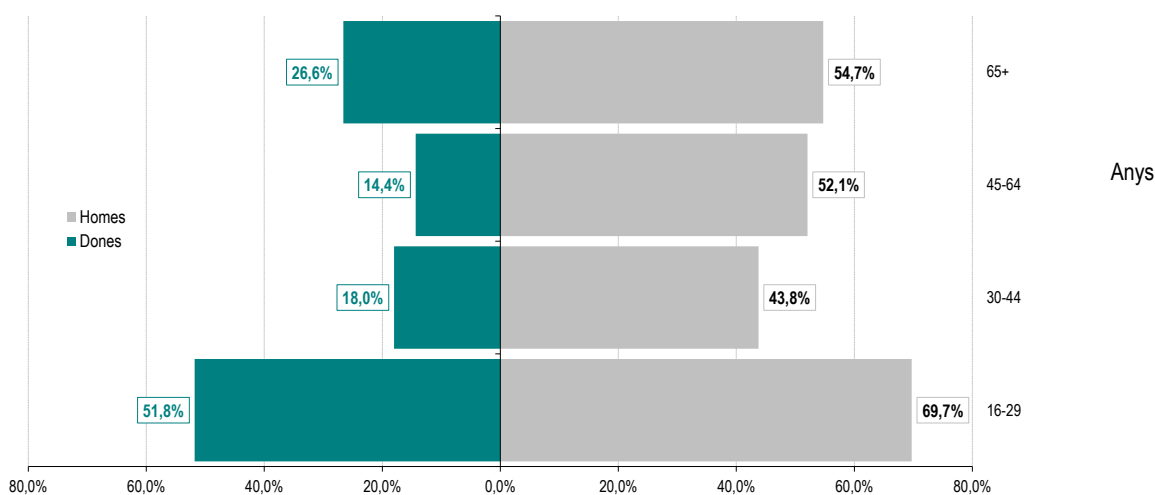
Distribució de les tasques domèstiques, de cura i treball no remunerat segons sexe. Baix Llobregat. 2011.

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Una altra manera d'aproximar-nos a aquest concepte és observar el percentatge de població que no realitza cap tasca de cura i domesticofamiliar a la llar. Tot i haver-hi una certa diferència segons edat (els més joves són els que menys realitzen aquest tipus d'activitat) es troba una major diferenciació per gènere. En totes les franges d'edat els homes manifesten no realitzar cap d'aquestes tasques en més d'un 40% del total d'homes d'aquella franja d'edat. Les dones de més de 30 anys aquest percentatge no supera el 27%.

Població que no realitza cap treball no remunerat (tasques domèstiques o voluntariat) segons sexe i edat. Baix Llobregat. 2011.

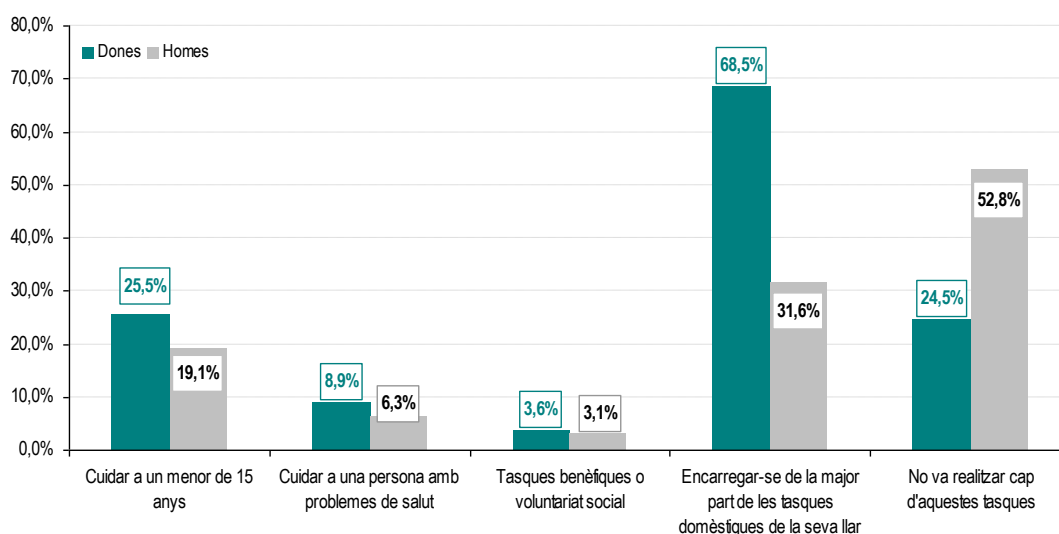

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

El treball de cura als infants és una de les principals tasques domèstiques i de cura que es desenvolupen. Principalment són dones les que manifesten realitzar aquest tipus de treball (el 58% de les persones), sovint, es relaciona aquest tipus de dedicació a la relegació de la dona en el mercat de treball (reduint la seva jornada laboral o abandonant el mercat de treball)⁴.

Considerant totes aquestes dades, la doble presència és una realitat entre les dones a Catalunya, tant per la seva relació amb l'ocupació com per la seva responsabilitat i dedicació al manteniment i la cura de la llar i la família.

Distribució de les tasques domèstiques, de cura i treball no remunerat segons sexe. Baix Llobregat. 2011.

Font: OC-BL a partir de les dades del Cens de població i habitatges 2011.

Observant les dades de població del Baix Llobregat en relació amb l'activitat econòmica es confirma la hipòtesi que la precarietat té un perfil femení. Les desigualtats de gènere en el mercat laboral es tradueixen en menor presència, més atur, més temporalitat i temps parcial per a les dones. Alhora, des d'un punt de vista qualitatiu, aquestes desigualtats s'expressen en segregació ocupacional (el 79% dels treballadors en sanitat i serveis socials són dones) i vertical (només el 28% dels directius i gerents són dones).

⁴ "Women are more often involved in childcare duties, especially when care services are lacking or do not meet the needs of (full-time) working parents. In this respect, little progress has been made in the provision of childcare services to meet the Barcelona targets. In 2012, only nine Member States met or exceeded the target of 33% coverage rate of children under three years of age whereas eleven Member States met the objective of 90% coverage rate as regards children between three years old and mandatory school age. Moreover, large costs of care facilities increase the marginal effective tax rates for second earners in dual earning couples when moving from non-work to work, or when increasing hours worked. Thereby they act as a disincentive to take up jobs or increase working hours." (European Commission>Europe2020, Female Labour Market Participation)

Destacats...

*Població activa i ocupada del Baix Llobregat.
Comparació respecte cens anterior (2001) i conjunt de Catalunya.*

El 55% de la població del Baix Llobregat és activa i el 42% ocupada. Respecte el 2001 augmenta la població activa però disminueix la població ocupada. El pes de la població activa i ocupada és major a la comarca que al conjunt de Catalunya.

La població ocupada segons branques d'activitat

Serveis a la producció; comerç, restauració i hoteleria i indústria són les branques d'activitat que tenen més població ocupada. Serveis a la producció també ha estat l'activitat que més ha crescut en ocupació.

La població ocupada està segregada segons sexe per activitat

Agricultura, indústria, construcció i transport i comunicacions són les activitats amb ocupació principalment masculina (66%, 71%, 86% i 76% respectivament són homes).

Comerç, restauració i hoteleria; administració pública i educació i sanitat i serveis socials són les activitats ocupades principalment per dones (52%, 63% i 79% respectivament).

Empresaris, no empresàries

El 67% de l'empresariat del Baix Llobregat són homes.

Les dones ocupen 3 de cada 4 contractes a temps parcial.

El 75% de l'ocupació a temps parcial és de dones. Mentre el 7% del total d'homes està ocupat en contractes a temps parcial, entre les dones aquest percentatge arriba al 25%.

Les tasques domèstiques de la llar les realitzen principalment les dones.

El 69% de les dones enquestades manifesten encarregar-se de la major part de les tasques domèstiques de la seva llar. El 53% dels homes enquestats manifesten no realitzar cap tasca domèstica familiar.

Annex. Nota metodològica. La importància dels censos de població.

El Cens de població es defineix com el conjunt d'operacions que consisteixen en recopilar, resumir, valorar, analitzar i publicar les dades de caràcter demogràfic, cultural, econòmic i social dels habitants d'un país i de les seves divisions políticoadministratives.

Els qüestionaris utilitzats en els diferents censos i padrons no han inclòs sempre les mateixes preguntes ni els mateixos conceptes i, per tant hi pot haver variacions d'un any a l'altre.

El Cens de població i habitatges 2011 va ser el primer que es va plantejar com una operació que combina, en primer lloc, un fitxer precensal realitzat a partir d'un aprofitament dels registres administratius disponibles, prenent el Padró com element bàsic de la seva estructura. A continuació, es va realitzar un treball de camp que inclou dues grans operacions: un Cens d'edificis exhaustiu, georeferenciant tots els edificis, i una gran enquesta per mostreig per conèixer les característiques de les persones i els habitatges.

Població i relació amb l'activitat.

La població econòmicament activa està integrada per les persones d'ambdós sexes de setze o més anys que, en la setmana de referència del cens, estava dedicada a la producció de béns i serveis, en situació d'ocupats, desocupats amb ocupació anterior o desocupats que busquen ocupació per primera vegada.

La població econòmicament inactiva està integrada per aquelles persones no comptabilitzades com a població activa (jubilats, estudiants, feines de la llar, etc.).

Tot i amb això, en les diverses operacions estadístiques el concepte d'ocupat no va ser sempre el mateix:

Ocupats 1991, 1996 i 2001: són les persones que en la setmana de referència van treballar almenys una hora i les que van estar absents del seu lloc de treball per vacances, malaltia, conflicte laboral o incidències tècniques.

La comparabilitat entre les dades dels dos darrers censos es veu afectada per la no coincidència de les diferents opcions de resposta en la pregunta de relació amb l'activitat. Així, l'any 2011 no existeixen les opcions "feines de la llar" i "rebut algun tipus d'ensenyament" que es formulen com preguntes independents.

Les branques d'activitat es presenten segons la classificació d'activitats econòmiques vigent en el temps de cada cens. Així, s'aplica la CCAE-93 per als censos dels anys 1996 i 2001 i la CCAE-09 per al cens de l'any 2011.

La situació professional es refereix a la relació dels ocupats amb els mitjans de producció i amb el lloc de treball.

En relació amb les feines no remunerades, en el Cens de població de 2011 es va preguntar a les persones de 16 anys o més si la setmana de referència va realitzar determinades tasques sense rebre diners a canvi. Les tasques consistien en cuidar menors de 15 anys, cuidar a persones amb problemes importants de salut, fer tasques benèfiques o de voluntariat social i encarregar-se de la major part de les tasques domèstiques de la llar.

Enllaços.

Pàgina monogràfica d'Idescat on es presenten les principals característiques dels Censos de població i habitatges 2011.

<http://www.idescat.cat/cat/poblacio/censos2011/>

Aspectes metodològics dels Censos de població i habitatges 2011.

<http://www.idescat.cat/territ/basicterr?TCD=20&V3D=231&V4D=865&QI&TC=6&V0=3&V1=3&MN=1&V3=865&PAR ENT=1&CTX=B>

Annex. Bibliografia de consulta i articles d'interès

"El mercat laboral exclou les dones" El Punt-Avui, 6/10/2014.

Article que analitza la situació laboral actual de les dones mitjançant l'explotació de les dades de l'Enquesta de Població Activa.

<http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/4-economia/18-economia/783100-el-mercat-laboral-exclou-les-dones.html>

Torns T., Carrasquer P., Parella S. i Recio, C.: *Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses*. Estudis 2. Institut Català de les Dones. Novembre 2007.

Estudi que analitza el paper de les dones i el treball des de totes les vessants possibles: distinció entre treball remunerat i domèstic familiar; les diferents conceptualitzacions del treball; els mites de la participació femenina en el mercat de treball i l'impacte de les migracions en el treball.

http://dones.gencat.cat/web/contenut/03_serveis/docs/publicacions_estudis2.pdf

UGT: *Informe sobre la situació de la dona en el mercat de treball.*

Ressenya de la publicació d'UGT on es destaca les principals segregacions de la dona en el mercat de treball: jornades parcials, temporalitat, segregació ocupacional i distribució dels temps del treball remunerat i domèstic familiars.

<http://infomakis.com/?p=25388>

CCOO: *Crisis, políticas públicas y desigualdad entre mujeres y hombres.*

Anàlisi de les polítiques públiques europees d'igualtat home-dona juntament amb l'anàlisi de la situació de la dona en el mercat de treball espanyol entre 2008 i 2013.

http://www.ccoo.es/comunes/recursos/1/pub109903_2013_Crisis_politicas_publicas_y_desigualdad_entre_mujeres_y_hombres.pdf

OECD: Wikigender.

Plataforma wiki que recull l'activitat de l'OCDE en els estudi de gènere. Destaca el portal Gender Data que recull les desigualtats segons gènere en matèria d'educació, ocupació i emprenedoria.

http://wikigender.org/index.php/OECD_celebrates_International_Women%27s_Day

European Commission: Female Labour Market Participation.

Document que recull els principals indicadors de la participació de la dona en el mercat de treball. Anàlisi comparat entre estats membres i gènere.

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/31_labour_market_participation_for_women_02.pdf

European Parliament. Barcelona Targets Revisited. Workshop. 25th November 2013. PE493.037.

En el 2002, el Consell Europeu decideix establir a Barcelona objectius per facilitar l'accessibilitat a la cura i atenció a la infància (ampliar la cobertura de les llars d'infants o escoles bressol, p.ex). Així, els estats membres van acordar que al 2010 al menys el 90% dels nens de 3 a 6 anys i al menys el 33% dels infants menors de 3 anys tinguessin accés a aquests serveis. Aquest document estudia els efectes de la crisi en els serveis d'atenció a la infància, i analitza quins serveis i polítiques són vigents per animar l'ocupació femenina i permetre la conciliació entre mercat laboral i vida familiar.

http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/workshop/join/2013/493037/IPOLFEMM_AT%282013%29493037_EN.pdf

Consell de les Dones del Baix Llobregat i Observatori Comarcal del Baix Llobregat. Dones i crisi al Baix Llobregat.

Document per al debat que analitza l'impacte de la crisi en les dones. En concret la situació de les dones al mercat de treball seguint l'evolució dels següents indicadors: atur i contractació registrada i expedients de regulació d'ocupació.

<http://www.elbaixllobregat.cat/sites/default/files/arxius/Dones%20i%20crisi.pdf>

Observatori Comarcal del Baix Llobregat. Monogràfic trimestral. La situació laboral de les dones en el mercat de treball. 1T 2011.

Monogràfic trimestral que analitza la situació laboral de les dones en el mercat de treball. Analitza l'evolució de la participació de les dones en el mercat de treball segons edat (dades EPA) i seguiment dels principals indicadors de mercat de treball del Baix Llobregat.

<http://arxius.elbaixllobregat.cat/web/analisi/pdf/Monografic1T2011.pdf>

Amb la col·laboració de:

